Hagia Sophia

See artikkel vajab toimetamist.
Palun aita artiklit toimetada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Hagia_Sophia&action=edit). (Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

Hagia Sophia [aja sofiia] on endine õigeusu kirik, vahepeal aastail 1204–1261 katoliku kirik, hiljem aastail 1453–1931 mošee ja alates 1935. aastast muuseum İstanbulis. See on bütsantsi arhitektuuri üks kuulsamaid mälestusmärke. See ehitati aastail 532–537.

Bütsantsi kirikuteenistus oli väga pidulik ning vajas avarat ruumi. Sellepärast eelistati bütsantsi sakraalarhitektuuris kupliga kaetud tsentraalehitist, kus protsessiooni, kirikliku rongkäigu ilu on mitmest küljest vaadeldav.

Sellist kirikut olevat keiser Justinianus I näinud öösel unes. Ta oli andnud tõotuse, et ehitab sellise kiriku. Aastal 527 andis Justinianus I korralduse Püha Sophia kiriku ehitamiseks. Laevadega veeti kohale tohututes kogustes punast porfüüri, valget ja kollast marmorit ning rohelist serpentiini. Kirikut, mis oli samas paigas juba kolmas, hakati ehitama 532 ning ta sai valmis kuue aastaga. Maavärinaterohkes piirkonnas vajus 21 aasta pärast kuppel sisse, taastustööd kestsid 5 aastat. Nüüd pidas kirik vastu neli sajandit, enne kui uued maavärinad tingisid uusi ümberehitusi.

Hagia Sophia

Riik	Türgi
Asukoht	İstanbul
Ehituse algus	532
Ehituse lõpp	537
Laiendatud	1453
Koordinaadid	41° 0′ 31″ N, 28° 58′ 47″ E

Istanbuli Hagia Sophia

Hagia Sophia ehitusmeistrid Anthemos Trallesest ja Isidoros Mileetosest ühendasid veelgi suurema ruumi saamiseks kaks põhimõtteliselt erinevat ehitisetüüpi – basiilika ja tsentraalehitise – kuppelbasiilikaks. Kiriku 77 meetri pikkune kesklööv on kaetud kupli ja kahe poolkupliga. See suurendab ruumimõju ja annab kuplis asuvate akende kaudu ruumile hea valgustuse. Hoone konstruktsiooni põhitugedeks on neli võimsat piilarit, millele toetub kuppel.

Hagia Sophia katedraal on omalaadne ehitusmälestis, kus Lääne ja Ida arhitektuuritraditsioonid ja kaunistusvõtted on saavutanud harmoonilise terviku. Kui türklased 1453. aastal vallutasid Konstantinoopoli, siis muudeti kirik mošeeks ja lisati minaretid, mis moonutasid hoone ilusat siluetti.

Interjöör

Enamik mosaiike on kaetud, üle krohvitud mošeeks tegemise käigus, sest islamis ei ole lubatud inimesefiguuri kujutada. Lagi oli kuldmosaiigiga kaetud, mis peegeldus kiriku poleeritud seintel. Marmorsambad olid nii õrna ja kaunist värvitooni, et ajaloolane Prokopios võrdles neid lilli täis aasaga. Kõikehaarav puhta ilu tunne. 987 kuulutasid Kiievi vürsti Vladimiri saadikud: "Me ei teadnud, kas oleme taevas või maa peal". Tänapäevaks on

kuld tuhmunud, hoones on muuseum alates 1935.

Kirikute sisemusi kaunistati mosaiikidega. Pühakute pildid paigutati alla, kus seisis rahvahulk. Kuplil kujutati Kristust, apostleid ja prohveteid. Igal neljal kupli küljel kujutati ingleid. Seinu kaunistasid stseenid piibli ajaloost. Mosaiikidele iseloomulikud ranged näoilmed, fooniks kuld. Palju kasutati lillat.

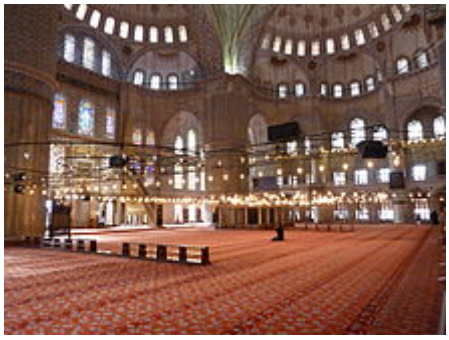

Istanbuli Hagia Sophia

Vaata ka

- İzniki (Nikaia) Hagia Sophia

Välislingid

Hagia Sophia (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Hagia_Sophia?uselang=et) – pildid, videod ja helifailid Wikimedia Commonsis

- Ametlik Veebilehekülg (https://muze.gen.tr/)
- Hille Hanso. Hagia Sophia püha tarkus endiselt päevakorras (https://edasi.org/61921/hille-hanso-hagia-sophia-puha-tarkus-endiselt-paevakorras/). Edasi, 21.06.2020.

Irene

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Hagia_Sophia&oldid=5664575"

Selle lehekülje viimane muutmine: 15:52, 26. juuni 2020.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.